N°. 111. 1845.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Donderdag 18 September.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 15den September.

In den *Moniteur* van gisteren vindt men het Koninklijk besluit, waarbij, ingevolge van de onlangs plaats gehad hebbende aanbesteding, de gebroeders *Rothschild* en de met hen verbondene bankiers-huizen erkend worden als concessionarissen van den spoorweg van Parijs naar de Belgische grenzen, met de zijtakken van Rijssel naar Calais en Duinkerken. Er zijn reeds voor het aanleggen van dezen spoorweg uit 's Rijks kas aanzienlijke sommen besteed, en de regering heeft nog grootere geldsommen in handen, die tot voortzetting daarvan moeten worden aangewend. Van deze sommen, ten gezamenlijken bedrage van omstreeks 90 millioen franken, moeten de concessionarissen thans dadelijk aanvangen de renten tegen 3 ten honderd te betalen. Men vermoedt, dat thans, nu de toewijzing van den weg heeft plaats gehad, de werken tot voltooijing daarvan met verdubbelden ijver zullen worden voortgezet. Omtrent den tegenwoordigen toestand dier werken wordt het volgende medegedeeld:

De ijzeren spoorweg naar de Belgische grenzen of liever naar Valenciennes, welke stad reeds sedert eenigen tijd met den Belgischen spoorweg door zulk een middel van gemeenschap verbonden is, is in twee groote vakken verdeeld, namelijk, dat van Valenciennes naar Amiens en dat van Amiens naar Parijs. Die beide vakken vormen te zamen eene lijn van omstreeks 200,000 meters of Nederlandsche ellen. Met het eerste vak is men het verst gevorderd. Op het einde van October aanstaande zullen de kunstwerken tusschen Amiens en Arras voltooid zijn. Aanmerkelijke afstanden tusschen die beide punten en van Arras tot Rijssel zijn reeds, bij wijze van proeftogt, door eenen stoomtrein afgelegd. In de eerste helft van het volgende jaar zullen daar de staven der dubbele sporen gelegd kunnen worden; zoodat men berekent, dat uiterlijk met het einde van Junij 1846 de spoorweg van Valenciennes naar Amiens, met den zijtak op Rijssel voor het publiek zal worden geopend. Men zal dus alsdan onafgebroken langs eenen spoorweg van Antwerpen naar Amiens kunnen reizen.

Met het tweede vak, van Amiens naar Parijs, is men niet zoo ver gevorderd. Van Amiens naar Clermont zijn slechts enkele kleinere vakken zoo ver gereed, dat men daarvan op voorloopige sporen tot aanvoer van materialen gebruik kan maken. Tusschen Clermont en Pontoise bestaat de spoorweg in zijn geheel, maar met een open tusschenvak van een uur afstands. Van Pontoise naar Parijs bestaat alleen de aardenbaan. Op het geheele vak van den weg van Amiens naar Parijs heeft men met de moeijelijkheid te strijden, dat de aannemers, die het benoodigde hout en de ijzeren sporen moesten leveren, aan hunne verpligtingen niet of zeer onvolkomen voldoen. Deskundigen meenen dan ook, dat nog met geene zekerheid te voorspellen is, wanneer het spoorwegvak van Amiens naar Parijs voor het publiek zal kunnen worden opengesteld.

— De maarschalken *Soult* en *Bugeaud*, welke laatste eenige dagen op het buitengoed van eerstgenoemden heeft doorgebragt, worden te Toulouse verwacht en zouden zich van daar naar het kamp van St.-Medard begeven. Van hetgeen tusschen hen nopens Algerie verhandeld is, lekt niets uit. Men houdt het echter voor zeker dat de maarschalk *Bugeaud* niet naar Algerie zal terugkeeren, zoo men in zijne plannen van kolonisatie niet wil treden.

— De minister van openbare werken *Dumon* vertrekt naar het zuiden des rijks, om de vele openbare werken van grooten omvang die thans aangelegd worden of ontworpen zijn, in oogenschouw te nemen.

— De Jezuiten van St.-Acheul hebben het belangrijke goed dat zij aan de poorten van Amiens bezaten, en waar zich vroeger meer dan 200 leerlingen bevonden, aan de zusters der vereeniging van den Goeden Herder verkocht.

— Te Angoulême heeft men eene groote werkplaats tot het vervaardigen van nadrukken van fransche werken ontdekt, die ook elders vertakkingen had. Nagenoeg 18000 boekdeelen zijn in beslag genomen, meestal betrekkelijk het onderwijs in de fransche en oude talen, geschiedenis, enz.; ook de werken van *Lamartine* en het jongste van den heer *Thiers* zouden nagedrukt zijn.

— De Koningin *Isabella*, de Koningin-moeder en de Infante zijn in den ochtend van den 9den September, met de beide ministers *Narvaez*, en *Martinez de la Rosa*, die Hare Majesteiten op derzelver tegenwoordige reis vergezellen, uit Pampeluna naar Vittoria vertrokken. Haar verblijf zou daar kort zijn. De Koningin en hare raadslieden waren toen reeds met de nieuwe oproerige beweging te Madrid bekend. Gedurende den nacht van den 8sten op den 9den was het berigt daarvan door een buitengewonen renbode te Pampeluna aangebragt en verontrustend genoeg geacht, om de reis der Koningin en van hare beide ministers zoo veel mogelijk te verhaasten. Naar het schijnt zelfs had men uit Madrid op den terugkeer dezer laatsten aangedrongen. In berigten van Franschen oorsprong beweert men, dat de eerste minister, generaal *Narvaez*, voor de handhaving van de tegenwoordige orde van zaken in Spanje zeer noodig is, en aan zijn vaderland reeds gewigtige diensten heeft bewezen, onder anderen ook door de betere inrigting van het staande leger, waartoe thans verscheidene regimenten behooren, die in alle opzigten de vergelijking met troepen van de andere Europesche mogendheden kunnen doorstaan. De Hertogen *van Nemours* en *van Aumale* hebben zich daarvan persoonlijk kunnen overtuigen bij de wapenschouwing over omstreeks 12,000 man, die zij den 6den September bij Pampeluna hebben gehouden. Ook heeft de Hertog *van Nemours*, bij het toezenden van eenen fraaijen degen, dien hij na deze wapenschouwing aan den generaal *Narvaez* ten geschenke heeft gezonden, hem eenen zeer vleijenden brief geschreven, waarin ook over de groote diensten, door hem aan Spanje bewezen, wordt uitgeweid.

— Berigten uit Madrid tot den 8sten vermelden, dat het hof den 14den in de hoofdstad terugverwacht werd. De generaal *Narvaez* zou er reeds den 12den zijn.

De autoriteit legde de grootste veerkracht aan den dag, in de hoop van de zamenzweerders vrees in te boezemen en hen van verdere conspiratiën te weerhouden. Het gouvernement was voorts behoorlijk onderrigt van al hetgeen er omging; het garnizoen bestond uit 12000 man keurtroepen.

Men wilde te Madrid weten dat op den 9den ter dood zouden worden gebragt, de lieden die bij den jongsten opstand met de wapenen in de hand gevat waren, alsmede een kapitein, van wien het gebleken was dat hij daags voor den opstand geld had aangenomen, onder verbindtenis van deel aan de beweging te nemen. Deze in Spanje zoo menigvuldig plaats hebbende executien, boezemden overigens onder de bevolking meer wraakzucht dan wel afschrik in.

— Het gouvernement heeft onlangs eenige deskundigen naar Algerie gezonden, ten einde de aankweeking van den tabak, waarvan het gouvernement gelijk men weet het monopolie heeft, te beproeven. Die belangrijke plant, welke het gouvernement thans reeds honderd millioenen fr. jaarlijks opbrengt, zou uitmuntend in Algerie tieren en dus nog veel meer voordeelen voor het gouvernement beloven.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 13den September.

De Koning van Denemarken is den 10den te Hamburg aangekomen en aldaar met veel geestdrift ontvangen, bij de herinne-

ring der verpligting, welke die stad, na den grooten brand, aan dezen vorst gehad heeft. Den volgenden avond woonde Z. M. de voorstelling in den schouwburg bij, en later een feest, hetwelk door den conferentieraad *Donner* gegeven werd. Ongeveer 200 te Hamburg woonachtige Denen gaven ook hunnen Vorst eene serenade bij fakkellicht.

— Den 9den dezer, des voormiddags, zijn H. M. de Keizerin van Rusland en HH. KK. HH. de Prins en Prinses *Frederik* der Nederlanden te Koningsbergen aangekomen; de laatstgenoemde vorstelijke personen zetteden, na eenig verwijl in het koninklijk slot, de Keizerin echter onmiddellijk, de reize naar Marienburg voort. Aldaar is H. M. door Z. K. H. den Prins van Pruissen ontvangen, en dacht Hoogstdezelve tot den 11den te verblijven. De Keizerin is door de Grootvorstin *Olga* vergezeld, en wordt heden te Stettin verwacht.

— De herfstmanœuvres zijn den 9den te Pommeren, in tegenwoordigheid van Z. M. den Koning van Pruissen, aangevangen.

— Uit Warschau meldt men, van den 7den dezer, dat de oogst in Polen, wat de boekweit betreft, min gunstig, wat rogge aangaat goed, en wat aardappelen aanbelangt, zeer overvloedig uitgevallen is, en het laatste wordt ook van de overige zeer schoon staande veld- en tuinvruchten, met uitzondering van ooft, gehoopt. Eenige rijzing, vooral in de boekweit, was ontstaan, nadat de Engelsche berigten wat ongunstiger begonnen te luiden (hetgeen sedert weder ten gunste verandert is).

Het regenweder in den laatsten tijd is het gras zeer voordeelig geweest, zoodat het voeder voor het vee ruimer en beter dan sedert vele jaren zal zijn. Jammer dat in eenige streken nog altijd de ziekte onder het hoornvee heerscht, waartegen de regering de krachtigste maatregelen getroffen heeft.

— Den 28sten Augustus is H. K. H. Prinses *Albert* van Pruissen, in eenen zeer lijdenden toestand, uit Italie op haar landgoed Kamenz aangekomen. De Prinses ontmoette het minzaamst onthaal. De reusachtige opbouw van het kasteel te Kamenz schijnt thans onafgebroken te worden voortgezet, doch zal eerst over verscheidene jaren jaren kunnen voleindigd zijn.

— Volgens een brief uit Mainz aan een der Duitsche dagbladen, zou de Nederlandsche afgevaardigde bij de aldaar sedert 15 Augustus vergaderde Centrale Commissie der Rijnoeverstaten, het voorstel gedaan hebben alle Rijntollen op te heffen, en was hij hierin door den Fransche afgevaardigde ondersteund geworden; terwijl die der overige Rijnoeverstaten verklaard hadden, aangaande dit punt met geene genoegzame instructien van hunne Hoven voorzien te wezen.

— De vorst *von Metternich* heeft den 9den dezer den Johannisberg verlaten om naar Weenen terug te keeren, na alvorens nog een bezoek bij den Koning van Beijeren te Aschaffenburg te hebben afgelegd. Uit Munchen schrijft men onder dagteekening van 10 September: » Indien men de alhier in hoogere kringen in omloop zijnde geruchten gelooven mag, dan zouden de beraadslagingen, die naar men verneemt aan den Rhijn ter zake van de kerkelijke bewegingen in Duitschland plaats gehad hebben, geenszins tot de uitkomst hebben geleid, dat door al de Duitsche regeringen gemeenschappelijke maatregelen zullen genomen worden; maar wel daartoe dat onze en de Oostenrijksche regering elkander zooveel te gemakkelijker verstaan en zich tot het nemen van dezelfde maatregelen vereenigd hebben. Hiermede brengt men in verband hetgeen men verneemt aangaande het doel van het bezoek des vorsten *von Metternich* te Aschaffenburg en aangaande het vertrek van den Oostenrijkschen gezant alhier, den graaf *von Senfft-Pilsach*, naar Boheme. Deze zou namelijk die reis alleen doen om eene zamenkomst met den vorst staats-kanselier te hebben, en het is bekend, dat de heer *von Pilsach* tot de ijverigste voorvechters van het streng-katholijke beginsel behoort en als zoodanig een grooten invloed heeft."

— Z. M. de Koning van Wurtemberg is den 30sten Augustus, in goeden welstand, aan het meer van Como aangekomen, alwaar Hoogstdezelve eenigen tijd denkt door te brengen.

— In de glasschilderij-inrigting te Munchen wordt met ijver gewerkt aan 4 groote kerkramen, welke de Koning van Beijeren ten geschenke heeft bestemd voor den Dom te Keulen. Deze ramen zullen den Koning meer dan 40,000 gulden kosten. Zij moeten in 1848 deze kerk versieren, wanneer het 600jarig jubile der eerste steenlegging plegtig zal worden gevierd.

BELGIE.

BRUSSEL, den 16den September.

De hertogin *van Kent*, uit Duitschland komende, is op het kasteel Laeken gearriveerd, alwaar zij omtrent eene week denkt te verblijven. Zoo op het paleis te Brussel, als op het kasteel Laeken, zijn door den koning ter eere der vorstin groote diners gegeven.

— Het stoomschip *the British Queen*, dat in der tijd door de Belgische regering voor het doen van reizen naar Amerika is aangekocht, doch aan de verwachting niet heeft beantwoord, en na lang werkeloos in het Antwerpsche dok te hebben gelegen, reeds eenmaal te vergeefs te koop is aangeboden, is den 15den September op nieuw in openbare veiling gebragt. Ditmaal is het, onder nadere goedkeuring der regering, voor 238,000 franken aan den heer *Reijnwit*, een handelaar in ijzer, toegewezen. De sommen, die de Belgische regering voor den aankoop en het in de vaart brengen van dit stoomschip heeft besteed, bedragen meer dan twee millioen franken.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 17den September.

Bij Koninklijk besluit van den 7 dezer, is de heer *G. A. B. d'Aumerie*, thans contrôleur van de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Tholen, benoemd tot contrôleur van de directe belastingen en het kadaster ter standplaats Breda.

— Bij besluit van 18 Augustus jl., n°. 72, heeft Zijne Majesteit aan de heeren *S. Moll*, *W. van Rijnberk*, *H. W. Schonewald* en *M. D. Houdtzagers* te Tiel, vergunning verleend tot de oprigting eener onderlinge waarborg-maatschappij van levensverzekering, onder de benaming van: *Weduwen-pensioen- en levensverzekerings-maatschappij voor het Koningrijk der Nederlanden*, onder goedkeuring van de statuten dier maatschappij.

— Men verneemt, dat het Z. M. den Koning behaagd heeft, aan de te Rotterdam bestaande loffelijke vereeniging: *Hulpbetoon aan eerlijke en vlijtige armoede*, eene gift van *f* 150 te schenken.

— Zaturdag ll. is in bijzondere audientie bij Z. M. toegelaten, de commissie van den Luxemburgschen spoorweg; de heer *Clossman*, als president dier commissie, voerde het woord. De uitslag dier audientie was het verleenen der concessie tot aanlegging van opgemelden spoorweg.

— HH. KK. HH. de prins en prinses *van Oranje* zullen zich deze week naar Stuttgart begeven, ter bijwoning van het verjaarfeest van Z. M. den Koning van Wurtemberg, dat den 27 dezer invalt.

— Uit Amsterdam wordt gemeld, dat Z. M., bij besluit van 4 dezer, op het daartoe gedaan verzoek, een eervol ontslag heeft verleend aan jhr. mr. *A. Warin*, uit zijne betrekking van vice-president bij de arrondissements-regtbank te Amsterdam. Reeds vroeger had de heer *Warin*, na jaren lang lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zijn geweest, voor die betrekking bedankt, zoodat hij nu geheel tot het ambtelooze leven is teruggekeerd.

— De *Staats-Courant* van gisteren deelt het zeer belangrijk verslag mede, door de commmissie van landbouw in de provincie Groningen, over de thans heerschende aardappelziekte uitgebragt. Plaatsgebrek verhindert ons dit stuk thans geheel of gedeeltelijk over te nemen.

— Men verzekert dat het standbeeld te paard van *Willem den Zwijger*, dat thans in de Champs Elysées te Parijs tijdelijk geëxposeerd is, op last des Konings te 's Hage geplaatst zal worden voor een der bogen van het thans in aanbouw zijnde gedeelte van het koninklijk paleis in het Noordeinde. Het is van algemeene bekendheid dat het hierboven vermelde standbeeld te paard, het uitsluitend eigendom des Konings is, als zijnde door Z. M. uit Hoogstdeszelfs particuliere fondsen bekostigd. Het is blijkbaar dat de schrijver van een artikel, in zeker weekblad, dit standbeeld te paard, met het ander standbeeld van *Willem den Zwijger*, dat op een der pleinen der residentie zal opgerigt worden, verward, en daarop zijne ongerijmde en tevens hoogst onkiesche redeneringen gebouwd heeft.

— Het Provinciaal geregtshof van Zuid-Holland, kamer van correctionele appellen, heeft, bij arrest van den 12den, het vonnis van de arrondissements-regtbank te 's Gravenhage, van 2 Junij jongstleden, waarbij *E. Meeter*, schrijver van een der *Ooijevaars*, schuldig verklaard is aan laster, vernietigd, en, op nieuw regt doende, het openbaar Ministerie niet ontvankelijk verklaard in zijne conclusie, met ontzegging tevens aan de bevoegde partij van hare vordering. Dit arrest is gegrond op de overweging, dat, aangezien den 17 en 24 November jongstl. moeten worden gehouden voor de dagen waarop de geïncrimineerde nommers van den *Ooijevaar* zijn uitgekomen, mitsdien de verjaring op den 23 Februarij jl., des middernachts, heeft plaats gevonden; zijnde de aanklagt zelve eerst den 24 Februarij jongstleden, en alzoo te laat gedaan.

— Naar men verneemt, zouden den 13 te Werkendam, door de marechaussées drie personen aangehouden zijn, welke men ver-

moedt handdadig te zijn geweest aan de inbraak en diefstal, onlangs onder Ridderkerk gepleegd. Zoo men zegt, zou men hen op het spoor gekomen zijn door eenen zak, welken een hunner ter plaatse van den diefstal had achter gelaten en waarop de voorletters van zijnen naam gevonden werden. Men zou ook, naar men wil, de beide anderen op het spoor zijn.

— Men meldt uit Haarlem van den 15 dezer: » De proeven, dezer dagen met de *Leeghwater* genomen, zijn gunstig uitgevallen, en openen het vooruitzigt, dat dit krachtige werktuig, ter droogmaking van de Haarlemmermeer aan het oogmerk zal voldoen.»

— Den 11 dezer is Zr. Ms. stoomschip *Vesuvius*, van den gedanen proeftogt, uit de Noord-Zee in Texel teruggekomen.

— Uit Maastricht wordt gemeld. » Sedert dat door het Belgische gouvernement de vrije invoer van alle soorten van granen en veldvruchten is toegestaan, en dat de uitvoer van aardappelen en boekweit aldaar verboden is, worden de levensmiddelen in Limburg van dag tot dag duurder, en ziet men bijna alles wat ter markt gebragt wordt, opkoopen en wegvoeren. Dewijl het meer dan tijd wordt, dat zulks worde tegen gegaan, hebben zich de Gedeputeerde Staten en het stedelijk bestuur dezer stad tot de hooge regering gewend, om daartoe maatregelen te beramen, en insgelijks een verbod van uitvoer aan te vragen. De aardappelen toch, waarvan de voorraad gering is, kosten bereids 4 à 5 gulden het mud, en zullen eerder in prijs vermeerderen dan dalen. Het stedelijk bestuur heeft daarenboven besloten, dat, ter voorziening in de zoo zeer gevreesde duurte, gedurende den aanstaanden winter, er van stadswege granen zullen worden aangekocht, met gelden, door de leden van den raad, uit eigen middelen bijeen te brengen en bij de gegoedste ingezetenen ter leen te nemen; welke granen later, tegen inkoopsprijs aan de bakkers zullen worden overgedaan, om daaruit brood te bakken en voor den gewonen prijs te verkoopen. Dergelijke aankoop van granen wordt ook door de societeit *Momus* gedaan, bestemd om brood aan de armen uit te deelen, buiten en behalve de gewoonlijke distributien van steenkolen, welke dit weldadig gezelschap jaarlijks aan de behoeftigen doet.»

— Uit Utrecht schrijft men:

»Het strekt ons tot genoegen te kunnen melden, dat een van onze achtenswaardigste handelaren zich aan het hoofd moet hebben gesteld van eene Commissie, die aardappelen en andere levensbehoeften uit andere landen zal doen halen voor eigen rekening en met het doel om die in den aanstaanden dringenden tijd, zonder winst, aan minvermogenden in deze stad af te staan. Gewis is, dit het heilzaamste dat geschieden kan, daar het den voorraad vergroot, de opdrijving van prijzen tegengaat en aan de vermogende niets dan eenige moeite en zorgen verwekken zal, die weldadiger zijn dan aanzienlijke giften in geld in tijden van nood. Het is daarom te verwachten dat de rijken zich aan die Commissie zullen aansluiten, en dat zij veel navolging in het vaderland mogen vinden."

— De *Leeuwarder Courant* behelst betrekkelijk de aardappelen nog het volgende:

» Betrekkelijk de poting van aardappelen in September of October, ten einde gedurende den winter aardappelen te hebben, merkt men aan dat reeds in vorige jaren deze winterbebouwing door deskundigen aangeraden is. Men verneemt van meer dan van eenen kant, dat de aardappel beter in kouder dan in warmer gewesten groeit, beter in zand dan in kleiaarde. In Schotland, Zweden, Noorwegen en andere koudere landstreken is de aardappel dit jaar het best geslaagd, en van daar wordt dan ook voorraad verwacht. Hieruit zoude kunnen blijken, dat de aardappel in October en November zeer goed zal groeijen, en dat men in Januarij of Februarij daarvan vruchten zal kunnen oogsten. Men heeft in een vorig berigt gezien, dat men den winteraardappel iets dieper dan anders moest poten. Gewoonlijk doet men zulks 7 à 8 duim (oude maat), maar nu wordt aangeraden 10 à 12 duim. Men neme daartoe liefst grond, waarop geene aardappelen gestaan hebben, of heeft men dien niet, dan spitte of ploege men de aarde vooraf om, bemest dezelve met kalk of kalkwater, of met verdund *zwavelzuur* (1 deel op 100 deelen water), en gebruike gezonde pootaardappelen, liefst van zandgrond. Zoodra de vorst invalt strooit men stroo of mest op den grond, met asch of droog zand gemengd. Volgens deskundigen blijft de aardappel gedurende de vorst groeijen, daar dezelve niet tot die diepte in de aarde dringt. Men beproeve het, en de uitkomst leere wat er van zij."

Thans wordt aangeraden: 1°. om, de nog overgeblevene aardappelen zoo lang in den grond te laten als de weersgesteldheid zulks toelaat en bij droog weder te rooijen; 2°. men neme voor het volgende jaar gezonde pootaardappelen uit zandgronden; 3°. men pote lieft op rijen, om het gewas met den aanaardploeg behoorlijk te kunnen ophoogen; 4°. men verbrande het loof der zieke aardappelen dadelijk na de rooijing op het veld, ten einde geen kiem der ziekte op het land overblijve; 5°. men zuivere of besmeste den grond met kalk of kalkwater, of verdund zwavelzuur.

— Volgens berigten uit Zweden en Rusland, was de aardappelziekte in het noorden van Europa ten eenemale onbekend, en dat gewas aldaar in den besten staat; zijnde de koude voor die plant dienstiger geweest dan de warmte. Daarentegen zijn de korenvelden in die streken door insecten aangetast.

— Uit Groningen schrijft men:

» Met belangstelling ziet men tegenwoordig in de nabijheid dezer stad, op de landerijen van den Hoog Welgeboren heer Mr. *J. Hora Siccama van de Harkstede*, een geheel nieuw dorschwerktuig, waarmede men op dit oogenblik bezig is, wit mostaardzaad te dorschen, doch welk werktuig even zoo voor het dorschen van koolzaad op het veld zoude kunnen dienen. Het wordt door 5 of 6 paarden voortgetrokken: het te dorschen zaad wordt in een bak vóór aan het werktuig ingeworpen en daar gebragt tusschen twee cilinders, welke, even als de daar achter omloopende dorschvlegels, of liever dwarsliggende dorschbalken, allen te zamen in beweging gebragt worden door het omgaan der groote raderen, waarop het geheele werktuig rust. Het uitgedorschte wordt opgeschut, waarna de korrels door houten ladwerk in een bak, achter aan het werktuig geplaatst, nedervallen en het uitgedorschte stroo uit den wagen wordt geworpen. — Aanvankelijk verneemt men, dat dit werktuig zeer wel aan het oogmerk voldoet."

— Uit Texel meldt men ons van den 12den Sept.:

» Dezer dagen had, binnen deze gemeente het volgende treurige voorval plaats. Zeker landman, vader van verscheidene kinderen, keert des namiddags van de jagt terug, en zet zijn geladen geweer in de rust, in een' hoek der schuur, waar juist zijne twee zoontjes, van 4 en 6 jaar zich al spelende ophielden. De vader begeeft zich naar zijne vrouw in eene naastbijzijnde kamer, doch pas daar gekomen, hoort hij een geweerschot. Hij snelt dadelijk naar de schuur en vindt zijn jongste zoontje uitgestrekt op de plaats, waar hij het pas weinige oogenblikken geleden, als een toonbeeld van gezondheid en bloei, in het genot van kinderlijke vreugde verlaten had. Zoo veel men van het oudste kind vernemen kan, had zijn jongste broeder de tromp van het geweer al spelende naar zich toegetrokken, het schot ging af en verbrijzelde het hart van den jeugdigen knaap."

G R A A N M A R K T.

AMSTERDAM, 15. September.

In granen is weder veel omgegaan, tot verhoogde prijzen.

TARWE. In entr.: 128 ℔ roodb. Poolsche *f* 310; 126, 128 ℔ Pommer *f* 293, 300; 130 ℔ Stettin *f* 308; 122 ℔ b. Pools. *f* 285; 130 ℔ b. dito *f* 328; 126 ℔ dito *f* 300, 309. In Cons. 128 ℔ b. Pools. *f* 350; 127 ℔ Norder *f* 300; 126 ℔ j. b. Pools. *f* 340; 129 ℔ roodb. dito *f* 340; 128 ℔ dito *f* 345, 350; 126 ℔ b. dito aan de Zaan *f* 335; 129 ℔ b. Pools. *f* 340; 130 ℔ o. Bovenl. *f* 320.

ROGGE: in ent.: 123 ℔ Stett. *f* 242, 120, 121 ℔ Pruis. *f* 252, 255; 117, 118 ℔ dito *f* 245, 248; 120 ℔ Odessa *f* 245; 119 ℔ ger. Stettin *f* 235; 125 ℔ Anclamm. *f* 250; 122 ℔ Rost. *f* 240; 120 ℔ Pommer *f* 235; 120 ℔ p. Stett. *f* 245; 125 ℔ Rost. *f* 248, 250; 117 ℔ n. Archangel *f* 236.

GARST *f* 8 hooger verkocht; 110 ℔ Pommer *f* 186 entr.; 110, 111, 112, 116 ℔ Deensche in cons. *f* 170, 180, 185, 196; 119 ℔ Chevallier *f* 210; 110 ℔ Boheems. *f* 183 zeilende.

HAVER *f* 6 à 8 hooger: 87, 88 ℔ fijne *f* 134, 135; 80, 83, 90 ℔ Drents. *f* 113, 118 à 180; 70 ℔ Vries *f* 105.

BOEKWEIT, weinig geveild en tot *f* 30 à 40 hooger driftig weggekocht: 120, 122 ℔ n. Amersf., Nijkerker, Stichtsche en Gooische *f* 315, 322; 118 ℔ p. Fransche *f* 270.

KOOLZAAD, in een doen: Vriesch 56½ P. vl.; Oostvr. 59 à 59½ P. vl.; op 9 Vat in Oct. 70 P. vl.; April 1846 68 P. vl.; Sept. 1846 62 P. vl.

LIJNZAAD, in een doen: 109 ℔ Arch. *f* 265.

RAAPOLIE williger; pr. 6/w. *f* 41¼; Vlieg. *f* 40 à ½; Oct. *f* 40¾; Nov. *f* 41, Dec. *f* 41 à ¼; Mei *f* 39 à ¼.

LIJNOLIE, pr. 6/w. *f* 30¼; Vlieg. *f* 29¼. — HENNIPOLIE, pr. 6/w. *f* 33½; Vlieg. *f* 32½.

RAAPKOEKEN *f* 72 à 76. — LIJNKOEKEN *f* 8½ à 10½.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA,

VAN DEN 16. SEPTEMBER 1845.

Het Nederl. Mudde Tarwe	*f* 0,00.
Het dito dito Rogge	» 8,02.
Het dito dito Boekweit	» 8,25.
Een grof Tarwe brood, van een pond Nederl.	» 0,16.
Een lucht Tarwe-brood, van zeven oncen vijf lood Nederl.	» 0,16.
Een Fransch- of Witte-brood, van een pond Nederl.	» 0,25.
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.	» 0,36.
Een Nederl. pond Tarwe-meel	» 0,32.
Een dito pond grof Tarwe-meel	» 0,16.
Een dito pond Boter	» 0,68.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)	» 0,00.
Het 1000 Eiken Telhout	» 3,00.
Het 1000 Doof Hout	» 2,40.
De kar Spaanders	» 3,05.
De » Struiken	» 3,10.
De 100 Mutsaard	» 3,50.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (16 *September*) was de fondsnotering: Ned. 2½ pCt. 62¼; 3 pCt. 75⅝; 4 pCt. 99⅛; Amort.-Syndik. 4½ pCt. 99⅞; Handelm. 166; Aand. Rijn Spoorweg 114½; Id. Holl. Spoorw. 129; Spanje Ardoin 23; Onbep. St. 21⅜; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. 31; Coupons Ardoins 24¼; Passive 7¹/₁₆; Fr. Uitgest. 7¼; Portug. 3 pCt. te Lond. 64⅜; Rusland 108⅜; Certif. 1831 en 1833 99¾; 4 pCt. bij *Hope* 93⅞; dito bij *Stiegl.* 92⅜; Certif. van Assign. 6 pCt. 74½; Polen Certif. 4 pCt. 86; Amerika Bankact 6⅛.

Advertentiën.

Met Toestemming der Stedelijke Regering.

SCHOUWBURG TE BREDA.

OP ZATURDAG DEN 20. SEPTEMBER 1845.

PARTIJWOEDE, OF ENGELAND IN HET JAAR 1651,

Geschiedkundig Tooneelspel in vijf Bedrijven. Vrij gevolgd naar het Hoogduitsch van ZIEGLER, door C. ROOBOL.

Nooit alhier vertoond.

Het Gezelschap heeft zich beijverd, door het expresselijk vervaardigen van Decoratiën en geheel nieuwe Costumes, dit schoone stuk nog meer luister bij te zetten, en beloofd alzoo hunne bezoekers eenige aangename uren te zullen verschaffen.

PRIJZEN DER PLAATSEN:

1e Rang, *f* 0,75. 2e Rang, *f* 0,50. 3e Rang, *f* 0,30.
Heeren Militairen, 2e » » 0,30. 3e. » » 0,20.

Aanvang ten half zeven ure precies.

*** De BURGEMEESTER en ASSESSOREN der Gemeente *'s Prinsenhage*, maken door deze bekend, dat de **KERMISSEN** of **JAARMARKTEN** onder deze Gemeente invallen, voor de *Beek* op ZONDAG den 21. dezer maand, en voor het Dorp *'s Prinsenhage* op ZONDAG den 5. October aanstaande, zullende daarop geen andere dan behoorlijk gepatenteerde KRAMERS worden toegelaten; terwijl voorts geen RIJFFELAARS, DOBBELAARS, PLANEET- of HOROSCOOPTREKKERS, noch andere HAZARDSPELEN zullen gedoogd, en alle BEDELAARS ten strengste geweerd worden.

'S PRINSENHAGE, den 16. September 1845.

De Burgemeester en Assessoren voornoemd,
W. VAN GILS,
Ter ordonnantie,
De Secretaris,
SIMON.

ALGEMEENE POSTWAGEN-ONDERNEMING VAN GEND & LOOS.

NIEUWE DIENST.

MET **20** SEPTEMBER **1845**, van *Breda*, des ochtends ten **4½** *ure*, naar *Gorinchem*, *Utrecht* en *Amsterdam*; om van *Gorinchem* te vertrekken ten **8½** *ure*, na de aankomst aldaar van de Stoomboot JAN VAN ARKEL, insgelijks des ochtends van *'s Hertogenbosch* vertrokken, te *Utrecht* te corresponderen op den 2den Spoortrein en te *Amsterdam vóór Beurstijd* aan te komen.

Van *Amsterdam* per 2den Spoortrein, en van *Utrecht* des middags ten **12** *ure*, om te *Gorinchem* weder te corresponderen met de Stoomboot JAN VAN ARKEL naar *'s Bosch*; vervolgens van *Gorinchem* ten **3½** des namiddags om des avonds 7 ure te *Breda* aan te komen.

KANTOREN.

Te *Breda*,	Hôtel *de Zwaan*,	de Heer	J. REYNDERS,	*Directeur.*
» *Gorinchem*,	Hôtel *den Hooiwagen*,	» »	N. VAN ALPHEN,	»
» *Utrecht*,	Op het Vreeburg,	» »	S. J. BOUMEESTER,	»
» *Amsterdam*,	Op den Dam,	» »	M. J. VAN DER HULST,	»

De twee andere Diensten der Onderneming, tusschen *Antwerpen* en *Amsterdam*, blijven op de bepaalde uren rijden en, is er vervolgens driemaal daags gelegenheid van *Breda* naar *Amsterdam* en tusschen gelegen plaatsen.

AANBESTEDING

VAN

PATENT-OLIE.

De Raad van Administratie der Koninklijke Militaire Akademie, zal, op *Donderdag den* 10. *October* 1845, des middags ten 12½ uren, aan den minst inschrijvenden

AANBESTEDEN:

De LEVERING van de benoodigde hoeveelheid **PATENT-OLIE**, van de beste qualiteit, gedurende het tijdvak van 1. November aanstaande tot den 31. October 1846.

De Billetten van Inschrijving (welke op zegel moeten geschreven zijn) kunnen tot op den dag der Aanbesteding, in eene daartoe op het Bureau van den Raad voornoemd geplaatste Bus, gestoken, en aldaar tevens inzage van de Conditiën genomen worden.

BREDA, den 17. September 1845.

DOMEINGOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN.*

Provincie *Noord-Braband.* Rentambt *Niervaart.*

De RENTMEESTER der Domeingoederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Klundert*, zal, als daartoe gemagtigd, op den 23 *September* 1845, des voormiddag ten tien ure, ten Stadhuize aldaar, aan den minst aannemenden in het openbaar AANBESTEDEN:

Het MAKEN en BOUWEN van twee nieuwe **GRAANSCHUREN**, op de Bouwhoeve in den Nassausch Aremberg-sche Polders, onder de *Klundert*, in huur bij CORNELIS B. HERMUS en JAN NOLLEN, met de Leverancie van de daartoe noodige MATERIALEN.

Het Bestek en Voorwaarden kunnen tien dagen voor den dag der Aanbesteding, dagelijks, uitgezonderd des Zondags, ten kantore van voornoemden Rentmeester, alsmede ten Herberge van de Wed. P. VAN MOURIK, binnen de *Klundert*, worden gelezen, terwijl ook nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Rentmeester voornoemd; zullende daags voor de besteding, de noodige aanwijzing in loco gedaan worden, te beginnen des morgens te negen ure, aan de eerste der hierboven gemelde Hoeve.

KLUNDERT, den 9 September 1845.

De Rentmeester voornoemd,
L. H. RIJSTERBORGH.

Terstond TE HUUR binnen *Breda:*

Een fraaije **HEEREN-HUIZINGE**, met *tien* BOVEN- en BENEDEN-KAMERS, allen smaakvol Behangen en Gestucadoord, benevens ruime KEUKEN, KELDERS, ruime ZOLDER en verdere GEMAKKEN. Voorts BINNENPLAATS en zeer groote TUIN met exquise VRUCHTBOOMEN, staande en gelegen aan de Westzijde van de Haven, zijnde het aanzienlijkste gedeelte der Stad. Nader informatien bij P. HEIJMANS, Mr. Timmerman op de Groote Markt te *Breda.*

*** De Boekhandelaar J. P. CROL, te *Zalt-Bommel*, heeft algemeen verzonden, het *Prospectus* van een

BUITENGEWOON GOEDKOOP WERK,

GETITELD

DE ECHO

DER

BESTE BUITENLANDSCHE SCHRIJVERS.

Van dit werk zal om de 14 dagen een deeltje uitkomen, van 10 à 12 vellen druks, van 16 compresse pagina's, *door den zeer geringen prijs van* **50** *cents.* — Men teekent in voor niet minder dan een geheelen jaargang, of 26 Deeltjes, waarin zullen voorkomen **DE BESTE BUITENLANDSCHE ROMANS EN VERHALEN**, waarvan **DE RIDDER DE ROHAN** van **EUGENE SUE**, de eerste zal zijn. — Bij alle Boekhandelaren kan men inteekenen, en wanneer 3 of 4 personen dit te zamen voor één Exemplaar doen, dan kan men het geheele jaar door *bijzonder goedkoop lezen.*

*** Bij BROESE & COMP. te *Breda*, is gelegenheid tot het Abonneren voor het lezen van Boekwerken in hunne

NEDERDUITSCHE EN FRANSCHE

LEES-BIBLIOTHEEK,

waarin de beste Hollandsche en Fransche werken voorkomen. Het abonnement geschiedt voor eene, drie, zes of twaalf Maanden, ingaande met den dag van Inteekening.

De abonnementsprijs voor eene maand is *f* 1.—, voor drie maanden *f* 2.75, voor zes maanden *f* 5.50, voor een jaar *f* 10.00. — De Catalogus, waarin de Boeken behoorlijk geclassificeerd voorkomen en de Voorwaarden duidelijk zijn uitgedrukt is à 25 Cents verkrijgbaar.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.